І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ГРУДНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 28, 1960 No. 247. VOL. LXVII.

КЕННЕДІ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ПЕРЕБРАННЯ ВЛАДИ

НАЙМЕНУВАВ ДАЛЬШИХ СВОЇХ СПІВРОБІТНИКІВ І КОНФЕРУВАВ В СПРАВІ ДОСЛІДІВ КОСМІЧНИХ ПРОСТОРІВ

Волтер В. Геллер, голова Ради Економічних Дорадників

Пол Ніці, асистент секретаря оборони

Палм Біч, Флорида. — Новообраний президент Джан Ф. Кеннеді працював над підготовою до перебрання влади в дні 20-го січня 1961-го року. Він найменував нових своїх співробітників і конферував із фахівцями в справі розбудови дослідів над космічними просторами. В перших днях січня він має перенести свою головну кватиру до готелю Карлайл до Ню Йорку, де буде доповнювати штаб своїх співробітників, куди їм буде легше прибувати на розмови з президентом - електом, ніж це є на Флориді. До Вашинґтону Кеннеді приїде аж перед 20-им січня, це значить перед самою інавгурацією. 26-го грудня Кеннеді конферував із своїми найближчими співробітниками нововибраним віце- президентом Линдоном Б. Джансоном, призначеним на секретаря скарбу Даґлесом Діллоном і сенатором - демократом з Оклагоми Робертом С. Керром та конґресменом із Ню Йорку Джаном Дж. Руні, який є приятелем сенатора Джансона. В конференції порушували справу збільшення дослідів над космічними просторами, щоб і в цій ділянці ЗДА могли без сумніву вести перед у світі. Дебатували також над тим, щоб збільшити фонди для державного департаменту, щоби уможливити фаховим дипломатам займати за кордоном становища амбасадорів в тих столицях, де незаможні фахові дипломати не можуть вижити, не маючи своїх власних грошей. Сенатор Керр має зайняти після Джансона становище голови Сенатської Комісії Космічних Просторів. Не виявлено, які пляни є в ділянці дослідів космічних просторів, тільки повідомлено, що в цій справі Джансон і Керр мали конферувати 27-го грудня. Повідомляють, що Кеннеді мав конферувати у вівторок 27-го грудня з Аверелом Гарриманом, який відпочиває в своєму домі на Флориді коло Говб Савнду. Кеннеді не буде на відкритті нового 87-го Конґресу в дні 3-го січня, але він буде ще кілька разів у столиці перед інавґурацією, хоч працюватиме в Ню Йорку і відпочиватиме на Флориді.

Кеннеді дня 24-го грудня найменував 54-річного нюйоркського банкіра Пола Г. Ніці на асистента секретаря оборони в міжнародніх справах. Окремим зааданням його буде виготовити нові пляни в справі роззброєння. Колишній республіканець Ніці довший час працював в столиці в департаменті оборони і в державному департаменті. Між іншим він був директором відділу плянування в державному департаменті і внесе до департаменту оборони знання дипломатії, чого, на думку новообраного президента недоставало тому департаментові. Кеннеді є вдоволений, що Ніці прийняв запропонований йому пост, бо Кеннеді сподівається, що Ніці відограє важливу ролю в переговорах про роззброєння. Він брав участь у формуванні Пляну Маршалла за президентури Трумана, хоч був республіканцем, і працював за президентури Айзенгавера аж до червня 1953-го року, бо проти нього була частина республіканських сенаторів із Джозефом Р. МекКарті на чолі. — 23-го грудня президент-елект повідомив на пресовій конференції, що він найменував на голову Ради Економічних Дорадників професора економіки в Міннесотському університеті Волтера В. Геллера. Кеннеді назвав 45-річного д-р Геллера „одним із найвизначніших економістів у ЗДА, який цікавиться і політичними проблемами, що стоять перед цією країною". Кеннеді сказав, що його голова Ради Економічних Дорадників відограватиме важливішу ролю, ніж його попередники на цьому становищі. „Д-р Геллер тісно співпрацюватиме з членами кабінету і з директором бюджету та приватними центрами, які досліджують політику в економічній ділянці" — заявив Кеннеді. Сам д-р Геллер, як це видко з його дотеперішніх заяв, вірить, що дешевий кредит причиниться до росту економіки, і що внаслідок цього будуть більші впливи до державної скарбниці з податків, і тому можна буде збалянсувати бюджет. Головою Ради Економічних Дорадників є тепер Реймонд Дж. Сомніс, а членами є Генрі Воллік і Карл Брандт. Голова дістає річну платню $20,500, а члени по $20,000.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛИСЬ ЧЕРГОВІ НАРАДИ ПОШИРЕНОГО КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 24-го грудня, тут у приміщенні УККомітету відбулись чергові наради крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, що займається справою будови пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні та відповідним вшануванням пам'яті Шевченка в цій країні у зв'язку із сторіччям смерти Поета, що припадає в недалекому вже 1961-му році. Нарадами проводив екзекутивний директор Комітету Д. Галичин, а секретар Комітету д-р Я. Падох та керівники поодиноких комісій: мистецької — С. Гординський, імпрезової — д-р З. Лисько, фінансової — І. Білинський, організаційної — П. Лисогір та публікаційної — В. Мудрий склали звідомлення з дотеперішньої праці. Між винесеними рішеннями схвалено опублікувати на початку січня заклик Комітету із проголошенням 1961-го року Шевченківським роком та в березні почати інтенсивну кампанію збірки фондів на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Багато уваги приділено справі проєкту пам'ятника, не винісши в цій справі ще жодних конкретних рішень, тільки висловлено мистецькій Комісії опінію-рекомендацію щодо характеру конкурсу. Справа буде вирішена аж після того, як комісія сама опрацює та предложить Комітетові свої рекомендації. Екзекутиву Комітету рішено поширити і доповнити ще головами трьох братських союзів, включаючи до неї голову Українського Робітничого Союзу Антона Батюка, голову „Провидіння" д-ра Романа Сухого та голову „Народної Помочі" Василя Шабатуру, та голову Союзу Українок Америки п-ні Олену Лотоцьку. Голова Українського Народного Союзу Дмитро Галичин є екзекутивним директором Комітету. Крім них, до Екзекутиви включено ще чотирьох редакторів союзових органів: редактора „Свободи" А. Драгана, редактора „Народної Волі" д-ра М. Стахова, редактора „Америки" Є. Зубліковича та редактора „Народного Слова" В. Мазура. В дальшому зреорганізовано дві комісії внутрішніх і зовнішніх зв'язків в одну організаційну комісію з П. Лисогором і професором д-ром В. Стецюком на чолі. Обмірковано та намічено кандидата на урядовця Комітету. Багато уваги приділено організації місцевих Шевченківських Комітетів по всіх наших громадах, як також Шевченківській імпрезі та іншим актуальним справам.

СИРАКЮЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДАЄ СТИПЕНДІЇ НА СТУДІЇ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

УКРАЇНСЬКУ МОВУ ЗАРАХОВАНО ДО ТИХ, ЩО МАЮТЬ ПЕРШЕНСТВО- ЗОЛОТА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ!

Сиракюз, Н.Й., (І. Городецький). — Тутешній університет у своєму часописі "Syracuse Daily Orange" за середу 14-го грудня ц.р. та в місцесову часописі "The Post-Standard" за четвер 15-го грудня 1960 р. подав наступне повідомлення:

„У Сиракюзькому університеті приймаються прохання на стипендії для продовження вищої освіти з модерних мов, згідно закону про освіту для потреб оборони країни (т. зв. modern language fellowship under the terms of the National Defense Education Act). З мов, що викладаються в Сиракюзькому університеті, уряд надає перевагу російській, польській, українській, сербсько - хорватській, чехо - словацькій та болгарській. Основні стипендії (fellowship) включатимуть безкоштовно навчання, покриття всіх обов'язкових оплат та готівкою 2250 долярів на академічний рік, 450 долярів на літній семестр, або 2700 долярів разом. Додаткові фонди передбачені для втриманців та на подорожі. Згідно із законом, бажаючі дістати стипендію мусять: бути громадянами З'єдинених Держав Америки; мати принаймні ступінь бакалавра на час, коли почнеться стипендія; бути прийнятими до Graduate School; та присвятитися цілковито навчанню, облишивши побічну працю. На стипендіятів покладається надія, що після закінчення своєї програми вони будуть готові вчити в університеті або працювати за фахом на державній

(Закінчення на стор. 4-ій)

В Ню Йорку відбуваються з'їзди 7,000 науковців

Ню Йорк. — Від 26-го до 30-го грудня в різних великих готелях Ню Йорку відбуваються збори Американської Асоціяції для Наукового Поступу, в яких бере участь коло 7,000 делеґатів від різних наукових товариств. Асоціяція має 61,000 членів, які належать до 291 наукової орґанізації. Предметом нарад є найрізнородніші наукові проблеми: справа куряви між Землею й Місяцем і проблема виверчення діри в океані аж до середини Землі. Вершком зацікавлення є дводенні наради делеґатів 10-ох наукових товариств і представників уряду на проблемами червоного Китаю. На інших сесіях обговорюють справу злочинности молоді; роззброєння вишкіл вчителів, досліди Місяця, ролю науковця в громаді та сотки інших проблем. Засідання різних секцій відбуваються в різних залях найстарших готелів Ню Йорку від 8-ї години ранку до 9-ої по полудні. Самий огляд програми нарад показує про велич наукової праці, веденої в цій країні. Незалежно від цього з'їзду від середи до п'ятниці в готелі Статлер - Гілтон відбувається З'їзд Американського Історичного Т-ва, в якому беруть участь 2,500 делеґатів-істориків із ЗДА і закордонних держав. Головами цього Товариства були два президенти ЗДА — Теодор Рузвелт і Вудро Вилсон.

Індекс цін збільшився на 0.1 відсотка і виносить 127.4%

Вашинґтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомляє, що в листопаді ц.р. індекс цін на споживчі товари виносив 127.4 відсотка, на 0.1 відсотка більше, як в жовтні ц.р. і на 27.4 відсотка більше, як в 1947-1949 роках, коли індекс становив 100. Індекс цін збільшився головним чином тому, що зросли ціни на харчі, що в листопаді рідко буває. Подорожчала городина і молочні продукти. Заступник комісара статистики в департаменті праці Роберт Дж. Маєрс сказав, що деколи важко є вияснити, чому дорожчають деякі товари, одне є певне, що ціни зростають вже довший час. 225,000 робітників в м'ясній та летунській промисловостях дістануть збільшену платню за годину праці на один до трьох центів. Пересічні прибутки фабричного робітника виносили $80.95, на 25 центів менше, як в жовтні ц.р. Купівельна вартість заробітків зменшилася, бо подорожчали ціни.

5,000 ПАЛОМНИКІВ СЛУХАЛИ БОГОСЛУЖБИ ОПІВНОЧІ В ЦЕРКВІ РОЖДЕСТВА У ВИФЛЕЄМІ

Єрусалим. — Коло 6.000 поломників з прерізних країн світу, у тому числі християнські араби з Ізраїлю, прибули до містечка Вифлеєм, щоб взяти участь у традиційній щорічній Різдвяній Утрені, відправлюваній опівночі в церковці, що її імператор Константин збудував у 4-му сторіччі на тому місці, де за переказами народився Христос. Величава процесія йшла з Єрусалиму під проводом тамошнього католицького патріярха з участю всього акредитованого в Ізраїлі дипломатичного корпусу почерез кордон до Вифлеєму. Протестанти й лютерани зібрались великою масою на т. зв. Пастирському полі, й співали колядок та релігійних пісень. Йорданські власті не робили в цьому році перешкод поломникам, маючи з цього поважні матеріяльні користі. — У Римі відбулись традиційні Різдвяні урочистості. Папа Іван XXIII прийняв офіційні бажання від Колеґії кардиналів, після чого взяв участь у Різдвяній Утрені опівночі в соборі св. Петра. Він благословив на різних мовах, м. ін. сказав „Христос раждається" Багато християнських володарів видали святочні Різдвяні звернення, між ними англійська королева Єлисавета й західньо-німецький канцлер Аденауер. Єлисавета закликала народи Британійського Коммонвелту до більшої єдности у співпраці для спільного добра, при чому офіційно заповіла свою подорож в початкових місяцях 1961 року разом з князем Філіппом до Індії і Пакістану, а згодом до Ґани, Сієрра Леоне і Гамбії. Конрад Аденауер, який в січні 1961 року скінчить 84 роки життя, заявив у своєму зверненні, що — чесно кажучи — не може твердити, що світ в минулому році наблизився до миру. Він закликає всіх земляків - християн і краю і за кордоном до роздумувань під час Різдва „яке значення мають для нас мир і воля, і як комуністичний атеїзм намагається їх знищити".

В Різдвяному зверненні Президент закликає до расової і релігійної толеранції

Вашинґтон. — З приводу Різдвяних свят президент Айзенгавер у своєму Різдвяному зверненні закликав американців до расової і релігійної толеранції. Президент казав: „Різдво спонукує нас перевірити щирість нашої відданости тим ідеалам, які так гарно голосить християнську етику. Воно веде нас до самоперевірки". Айзенгавер заявляє, що всі американці є вдячні Богові за ті всі матеріяльні вигоди, якими вони користуються, бо „ми є дуже горді на те становище, яке займає наша країна між народами світу". Та деколи, заявив Президент, в нас є упередження до тих людей, які мають інший колір шкіри, і ті люди не завжди можуть користати з рівних прав. Різдво допомагає нам пізнати нашу недосконалість, яку треба направити. Коли так зробимо, казав Айзенгавер, тоді „наше святкування Різдва Христового краще зрозуміють в цілому світі, і ми самі будемо в згоді з нашим сумлінням, з ідеями нашого народу і тієї Людини, народини якої дві тисячі років тому, ми тепер святкуємо".

Американці відзначили Різдво Богослужбами, гостинами і подарунками

Ню Йорк. — Американці відзначили Свята Богослужбами в церквах, родинними гостинами та взаємними подарунками. Президент Айзенгавер із дружиною та цілою своєю родиною сином, невісткою і 2-ма внуками, був на Богослужбі в Крайовій Пресбітеріянській Церкві у Вашинґтоні. Парох цієї церкви о. д-р Едвард Елсон в проповіді сказав, що „досі ніколи не було довгого миру, і тому можна думати, що його не буде і тепер. Ніколи не буде миру, поки дух Різдва не запанує загально в світі". Нововибраний президент Джан Ф. Кеннеді був на службі Божій в Римо-Католицькій Церкві св. Едварда в Палм Вічі на Флориді і відзначив Різдво в колі своєї родини. Його дружина відпочиває після народин сина місяць тому. Церкви були виповнені вірними, автостради, залізниці, летунські лінії були переповнені пасажирами, які, використовуючи три вільні від праці дні, відвідували свої родини. Добродійні інституції приймали обідами тих, які не мають своїх родин ані знайомих. Сумною подією є те, що на шляхах в автових катастрофах до 11-ої години в понеділок перед північчю згинуло 474 особи, від пожеж 76, а в різних інших нещасливих випадках 77 осіб.

Прихильники Люмумби заатакували провінцію Ківу і взяли в полон її уряд

Леопольдвіль, Конґо. — Прокомуністичний режим Східньої Провінції, що має осідок у Стенлівіль і що його очолює Антуан Ґізенґа, колишній віце-прем'єр в уряді Люмумби, поширив свою владу на сусідню конґолійську провінцію Ківу, заатаковуючи її столицю Букаву і беручи в полон президента цієї провінції Жана Міруґо і кількох міністрів його уряду. Відбувся цей наїзд прихильників Люмумби на столицю провінції Ківу в перший день Різдва в неділю 25 грудня. Окупація провінції Ківу і поширення влади Ґізенґи обмежить режим полковника Мобуту тільки до провінцій Леопольдвіль й Екватор і частини провінції Касаї на всіх шість провінцій Конґа. Провінція Катанґа із частиною провінції Касаї відірвалися вже давніше від центрального уряду в Леопольдвіль і перебуває під владою президента Моісе Чомбе. Останнім часом представники Об'єднаних Націй і командування військ ОН в Конґо відбули переговори із Чомбе та його урядом, у висліді яких Чомбе мав погодитися на стаціонування військових з'єднань ОН у провінції Катанґа й обіцяв повну підтримку своєї поліції для дій і заходів ОН в справі встановлення ладу і спокою в Конґо. Водночас із цим повідомляють із Леопольдвілю, що шеф безпеки в режимі полк. Мобуту Джільберт Понґо сповістив про ув'язнення двох високих урядовців місцевого уряду за їхні „нелеґальні контакти" із Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм.

УСК НЮ ЙОРК ПЕРЕМАГАЄ ДЖУЛІЯНУ

Ню Йорк, 26-го грудня. — Користаючи з вільних від мистецьких ігор американських різдвяних свят, футболісти УСК-у Ню Йорк розіграли товариську зустріч зі своїми сильними ліґовими суперниками італійцями С. К. Джуліяна". УСК переміг з гарним вислідом 4:2 цю саму дружину в її найкращому складі, яка перед кількома тижнями відібрала УСК-ові дві цінні точки в ліґових змаганнях, що закінчилися перемогою італійців 1:0.

ТІТО ДОБИВАЄТЬСЯ ПРИХИЛЬНОСТИ МОСКВИ, АТАКУЮЧИ ПЕЙПІНҐ І ЗАХІДНІ ДЕРЖАВИ

Београд. — Під час надзвичайної сесії юґославського парляменту, що відбулася в понеділок дня 26 грудня ц.р. президент Тіто виступив із промовою, в якій заатакував дуже гостро, з одного боку, комуністичний Китай і, з другого боку, Захід, як головного, за його словами, спричинника сучасного міжнародного напруження. Причиною для виступу Тіта проти комуністичного Китаю була схвалена конференцією вісімдесят й однієї комуністичних партій світу декларація, в якій м. ін. засуджено Юґославію, як розбивача „єдности миролюбних сил світу" і юґославських комуністів, як „ревізіоністів". Ініціяторами цього засудження Юґославії і юґославської комуністичної партії назвав Тіто представників комуністичної партії Китаю і ствердив, що Москва погодилася на включення цього засудження в декларацію для заспокоєння Пейпінґу і здобуття його згоди на коекзистенційну політику Хрущова у відношенні до Заходу. Вміщені в цій декларації атаки на Юґославію Тіто визначив, як втручання у внутрішні справи Юґославії і фальшиву інтерпретацію внутрішнього розвитку в цій країні та її зовнішньої політики. Закид про розбивання юґославськими комуністами „комуністичної єдности" Тіто назвав наклепом і брехнею, бо Юґославія вдержувала і вдержує добрі дипломатичні взаємини з усіма комуністичними країнами, за вийнятком хіба червоного Китаю і Альбанії. Водночас із цим Тіто ствердив, що Юґославія не дасть звернути себе із свого „соціялістичного шляху" і будуватиме соціялізм у себе власними силами і методами. Атакуючи Пейпінґ, Тіто водночас із цим вистерігався гостріших висловів проти Совєтського Союзу і московських комуністів і, навіть, виступив із дуже гострою критикою міжнародної політики Заходу. На думку Тіта, головними спричинниками міжнародного напруження, і зокрема таких криз і конфліктів, як Конґо й Альжир, є західні великодержави, які не роблять нічого для розв'язки таких пекучих і невідкладних завдань і проблем, як справа загального роззброєння і ліквідація колоніялізму. В дальшій частині своєї промови Тіто накреслив програму нової юґославської п'ятирічки, у висліді якої Юґославія мала б стати заавансованою економічно країною, із кращим як досі стандартом життя і добробутом.

Москва лає ЗДА, як „лідера імперіялістів" і водночас залицяється до Кеннеді

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико, у великій промові про закордонну політику Совєтів в минулому році й на майбутнє, виголошеній у великій залі Кремлю на закінчення сесії Верховного Совєта в минулу п'ятницю 23 грудня ц. р., знову лаяв Америку, як „лідера імперіялістичного табору та найбільшу перешкоду до тривалого миру". Але водночас заявив, що він авторизований до складення декларації про готовість „направити взаємини між СССР і ЗДА з новим урядом Джана Ф. Кеннеді" та що Совєти прикладають велику вагу до тієї зміни в Америці. По суті, за діловими предметами взаємного спору, Ґромико не дав найменшого натяку на можливість зміни совєтської політики. Він знову твердив, що це Америка переводить „збройну інтервенцію" в Ляосі, що Америка, а не Совєти, завинала в розбитті всіх переговорів про роззброєння, та що Америка робить „злочин супроти миру", пропонуючи атомову зброю всім країнам НАТО, включно з Західньою Німеччиною. Ґромико висловлював „здивування", що англійський уряд Мекміллена признав Америці базу для її атомово-підводних човнів та вистосував під адресою Англії заклик, щоб вона скасувала ту постанову і замість того ввійшла в переговори з СССР про „пакт безпеки". Так само Ґромико знову лаявся проти Гаммершилда і Об'єднаних Націй і знову палко боронив „леґальний уряд" Люмумби в Конґо.

Генеральний страйк спаралізував усе життя в Бельгії

Брюссель. — Безпосередньо після радісного святкування в Бельгії з приводу вінчання короля Бодуена з еспанською аристократкою, вся та мала західньо - европейська країна потрясена страйком, який тривав уже весь минулий тиждень та перетворився в генеральний страйк в минулу неділю. Припинився залізничний рух, припинилася праця в сталеварнях, і тільки частинно урухомленні електрівні та газівні. Уряд Ґастона Ейскенса, опертий на коаліції лібералів і католиків, натаврував у Різдвяному зверненні соціялістичну Конфедерацію праці. що вона хоче робітничим страйком добитися повороту соціялістів до влади, і таким чином закинув названій робітничій організації, що вона проводить суто - політичний, а не професійний страйк. Цим уряд виправдує проголошення строгих протистрайкових розпорядків із мобілізацією всієї поліції та частинно війська. Власті перевели ревізію в лівих організаціях і сконфіскували летючки з закликом до бельґійських вояків до непослуху супроти наказів у зв'язку із страйком.

В АМЕРИЦІ

● **21. грудня президент Айзенгавер** із дружиною приймав в Білому Домі 1,000 гостей, між якими були його співробітники та всі ті, що працюють в Білому Домі. Оркестра морської піхоти грала у фоє колядки під час цієї гостини. Всі присутні дістали друковану кольорову копію образа церкви в Баварії, який Президент намалював на тлі гір на початку осінньої пори року.

● **Колишній президент Гаррі С. Труман** сказав у зарекордованій промові в радіовій стації в Шикаґо, що головний командант союзних військ в Кореї генерал МекАртур дораджував йому скинути на комуністичний Китай і східні терени СССР атомові бомби під час Корейської війни. Генерал Даґлес МекАртур заперечив це твердження Трумана, назвавши його „вповні фальшивим", бо війну в Кореї можна було легко виграти без атомової зброї, коли б Труман був дозволив американським літакам атакувати території поза Кореєю.

● **Керівник інавґураційної церемонії в дні 20-го грудня 1961 року Френк Б. Драйден** має клопіт, бо мусить розділити 16,000 квитків між 300,000 осіб, які хочуть бачити, як новий президент Джан Ф. Кеннеді і новий віце - президент Линдон Б. Джансон складатимуть присягу, перебираючи свої уряди.

● **Головний Податковий Уряд** стверджує, що 60,300,000 осіб вносили податкові заяви за рік 1959, що було новим рекордом, бо в 1958 році число заяв виносило 59,100,000. Зголошені прибутки за 1959-ий рік виносили $305,800,000, а рік перед тим — $281,200,000. Заплачені особисті податки за 1959 рік внесли — $38,900,000,000, а за 1958 рік — $35,300,000,000. Пересічно кожна особа зголосила прибутки в сумі $5,070.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII,** який має 79-ий рік життя, виголосив своє Різдвяне звернення в минулий четвер до срібного мікрофону італійською мовою, дзвінким і чистим голосом. Газетні коментарі звернули увагу на дуже добрий стан здоров'я Папи.

● **Королева Єлисавета II** перевела — за традицією англійського королівського дому — Різдвяні свята на замку Сандрінґгем в Шотляндії. Коли вона їхала з донечкою Анною і маленьким синком Андрієм на залізничу стацію у Лондоні, прохожі спонтанно влаштовували Єлисаветі овації.

● **Король Саўді Арабії Савд,** який в минулому тижні позбавив свого брата Фейсала прем'єрства і сам перебрав назад всю повноту влади абсолютного монарха, зробив це — пишуть — головно тому, що був невдоволений із фінансових реформ та зменшення йому його королівських апанажів. Хоч нафтові поля в Савді Арабії дають дохід $900 міль. річно, проте розтратність короля спричинила у відсталій Арабії фінансову кризу. Король має 5,000 осіб персоналу у своїх палацах, в тому числі багатьох невільників і — „тільки" 100 жінок, бо його батько мав їх 300.

● **В Аддіс Абебі,** столиці Етіопії, відбувалася якраз міжнародна конференція жінок, які прибули з 45-х країн, головно африканських, коли вибухла там революція проти короля Гайле Селассі. Жінки, які нараджувались в будинку театру, пережили багато дуже прикрих моментів. До готелевої кімнати американської обсерваторки, пані Освалд Б. Лорд, яка є членом делеґації ЗДА до ОН, куля з вулиці пробила вікно і застрягла в стіні. Коли вернувся Гайле Селассі з Бразилії і здавлено революцію, закрито конґрес і жінки були щасливі, що могли вернутись до домів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Про нас без нас

Перетворення цілого європейського Сходу та частини середньої Европи в колоніяльну імперію Москви, відмова Заходу визнавати теперішній державно - правний стан в тій частині світу, зокрема відмова визнати західні кордони Польщі на лінії Одри-Ніси і перманентна міжнародна криза з приводу поділення Німеччини та совєтського політичного наступу на Західній Берлін, ввесь той ненормальний стан породжує теж багато ненормальних теорій і концепцій. Одною з таких концепцій на розв'язку німецько-польської проблеми, за якою німецький вовк був ситий і польська коза ціла, є т. зв. компенсаційна концепція: щоб за звіорт Німеччині теперішніх так званих відзисканих земель, які перед другою світовою війною були частиною Німеччини, дати Польщі „відшкодування" у формі західньо - українських земель, зокрема Східньої Галичини, що до 1939 року становили частину післяверсальської Польщі. Ця концепція приймає, очевидно, за передумову, що на Сході Европи провалиться большевицька влада і що нові впорядчики світу зможуть свобідно розпоряджатись тією частиною території, яку під час і після останньої війни прилучено до Совєтського Союзу.

Прихильники цієї концепції рекрутуються головно з-поміж німецьких втікачів або виселенців із земель, зайнятих Польщею. Психологічно можна зрозуміти їх: мріючи про поворот до своїх колишніх міст і сел, на землю, що вони її вважали і далі вважають своєю батьківщиною, їм байдуже, якими методами вони можуть осягнути це. Дивлячись на географічну карту, їм здається „справедливо", щоб Німеччина відзискала свої кордони, а Польща свої, що їх вони мали до 1-го вересня 1939-го року, бо таким чином — мовляв — направиться шкоди, що їх заподіяв і Гітлер і Сталін.. Але ця спокійна логіка — німецька „Шайнльогік" — не рахується ані з політичним реалізмом, ані з волею народів. Очевидно, що Совєтський Союз, який 17-го вересня 1939-го року, на основі попереднього тайного договору Ріббентропа - Молотова, виступив формально „в обороні" литовців, білорусинів і українців на тодішніх східніх землях польської держави, не зробив цього в ім'я соборницької ідеї тих народів, в ім'я принципу етнічно - територіяльної суцільности і національної справедливости, а виключно в ім'я інтересів російського імперіялізму. Так само не задля гарних очей поляків і з приязни до Польщі, а задля послаблення Німеччини Совєти погодилися на відірвання від Німеччини й прилучення до Польщі Долішнього Шлезьку і цілого Помор'я, з тим, що при цій нагоді німецький Кенігсберг став підсовєтським Калінінградом. Але з цього не виходить, що ті методи, які уживали Вєнська Рада на Версальській мировій конференції і її орган Рада Амбасадорів, застосовуючи вильсонівський принцип самовизначення народів тільки до дуже обмеженого числа народів, — щоб ті методи, що їх застосовували члени Ялтинської конференції, розпоряджаючись долею народів без попереднього запитання їх за їх волю, продовжувано далі. Не тільки німецькі втікачі й виселенці, що гуртуються довкола мюнхенського місячника „Дер Европеїше Остен", але й деякі польські еміграційні фантасти й анахроністи, тримаються теорії вигуманих ними „історичних прав", нехтуючи правом більшости автохтонного населення рішати про себе. Тільки німці з „Дер Европеїше Остен" дуже помиляються, коли думають, що вони зможуть заспокоїти апетити польських максималістів „компенсатою" Львова за Вроцлав (Бреслав): ці польські максималісти ніколи добровільно не зречуться „ксєм одзисканих", навіть за ціну пересунення кордонів на схід до лінії Збруча.

Ще 11 листопада ц. р. Варшавське радіо пригадало, що землі за Бугом - Сяном не мали й не мають польського характеру, тільки білоруско - український і тому вже лорд Керзон рекомендував у 1919-му році т. зв. лінію Керзона по лінії Сяну, як східний кордон Польщі. На цю варшавську авдицію звернув увагу „Архів" з 23-го листопада ц. р. „Геттінгер Арбайтскрайс-ес", себто гурту німецьких політичних і наукових діячів, що цікавляться східньо - європейськими справами. Але добре було б, якби німецькі кола більше цікавились голосами тих, які висловлюють волю найкомпетентнішого чинника: народу, про який тут мова. Змінилися часи, змінився демографічний характер країн, змінилась психіка народів і їхня сила. Сьогодні вже навіть африканським племенам дається державну самостійність, а тимчасом в Европі не перевелись ще такі, що бажали б на міжнародній торговиці знову торгувати українським народом. Одначе — це рахунок без господаря!

Комуністичний наступ на молодь

У своєму річному звідомленні, переданому Генеральному Прокураторові ЗДА Вільямові П. Роджерсові, директор Федерального Бюра Інвестигацій — Еф-Бі-Ай — Джей. Едгар Гувер дав перегляд комуністичної діяльности у ЗДА і в світі, і водночас із цим висвітлив активність і цілі комуністичної партії ЗДА на відтинку молоді.

Згідно з цим повідомленням, Совєтський Союз і комуністичний Китай диспонують величезним числом шпигунів в усьому світі, найбільшим, що їх мала будь-коли якась держава. Кількість вишколених комуністичних шпигунів встановлює Гувер на яких 300.000 осіб. Якщо йде про самі З'єдинені Держави Америки, то Еф-Бі-Ай має дані про те, що 70% совєтських і сателітних дипломатів, членів амбасад і посольств до ЗДА, як і делегацій до ОН, одержали доручення від своїх розвідних централь вести належну й всебічну шпигунську службу на терені ЗДА, збираючи повітряні фото і всі можливі дані й матеріяли господарського і військово - оборонного значення. На протязі останніх 8 років американський уряд був примушений викинути із ЗДА 17 совєтських і сім сателітних „дипломатів", приловлених безпосередньо на шпигунській роботі. Проте більш як половину із виключених дипломатів у пресі не було ніяких повідомлень, бо все відбулося секретно і без розголосу.

Разом із цим головна увага комуністичної активности у ЗДА спрямована на відтинок молоді. Американські комуністи, зорганізовані під проводом вишколеного в Москві Гуса Голла, працюють тепер над створенням загально - американської широкої організації молоді й призначили для реалізації цього завдання спеціяльного „крайового директора молоді", відомого комуніста, Дана Денієля Рубіна з Ню Йорку. Під кінець грудня ц. р. має відбутися в Шикаго з'їзд комуністичної молоді, на якому будуть обговорені напрямні, цілі й методи комуністичної роботи серед американської молоді і притягнення незадоволених елементів з-поміж неї до антиурядових виступів таких, як, наприклад, цьогорічні студентські демонстрації у Сан Франціско, під час яких були використані для бурхливих виступів проти переслухань, ведених Конгресовою комісією для справ антиамериканської діяльности, збаламучені американські студенти. Для поширення комуністичних ідей і комуністичного впливу серед молоді компартія ЗДА почала видавати теж окремий часопис п. н. „Нові горизонти для молоді".

Звертаючи увагу уряду і громадянства З'єдинених Держав Америки на згадані обидва найзагрозливіші відтинки комуністичних дій — шпигунство і опанування молоді — Дж. Едгар Гувер стверджує і доводить до свідомости, що комуністична партія ЗДА, не зважаючи на свою споконвіку нечисленність, є найбільшою підривною організацією у ЗДА і тому теж найбільш загрозливою для безпеки й оборони цієї країни. У своїй діяльності компартія ЗДА користується видатною підтримкою Совєтського Союзу і комуністичного Китаю, двох найбільших світових держав, які усю свою політику і підривно - пропагандивні заходи й акції спрямували на знищення ЗДА і їхніх союзників у вільному світі.

ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНИЦТВА В ЗДА

ЗДА — це єдина держава в світі, яка не має самостійного міністерства виховання і освіти, бо виховними проблемами в цій країні завідує секретар здоров'я, який ще має піклуватися і проблемою добродійности.

В останніх часах підносяться голоси, які домагаються створення окремого департаменту виховання, керівник якого був би самостійним членом президентського кабінету.

Хоч у ЗДА немає в дійсності державного шкільництва, поза військовими академіями, то виховна справа тут стоїть дуже високо; бо засада приватної ініціятиви має добрий вплив не тільки на розвиток економіки в цій країні, але також сприяє вона і розвиткові шкіл та освітньої справи, якими цікавляться широкі кола громадянства, вважаючи освітні проблеми за свої власні, якими вони мусять займатися.

Недавно аж три комітети опублікували свої звіти про те, як вони хотіли б поліпшити нинішній стан виховно-навчальної системи в ЗДА. Ці комітети, — це комітет при Фундації братів Рокефеллерів, Президентська Комісія Національної Цілі і стейтовий Комітет в справах вищого виховання, зорганізований нюйоркським губернатором Нелсоном А. Рокефеллером.

У всіх цих трьох комітетах був членом президент Корпорації Карнегі в Ню Йорку Джан В. Гарднер, який тепер опублікував свої власні думки в цій справі, не бувши в'язаний становищами інших членів цих трьох комітетів, в яких він мусів бути тільки співробітником, що рахується з думками інших членів.

Маючи повну свободу вислову, Гарднер виразно заявляє, що „виховання стало тепер центральною і найважливішою проблемою нашого життя", і тому „воно мусить займати і таке саме місце в нашому уряді". Гарднер вимагає, щоб зорганізувати „або окремий департамент виховання, або Крайову Виховну Фундацію". Поки ця проблема буде вирішена, треба б негайно зарганізувати тимчасову Раду Виховних Дорадників, яка була б відповідальна за свою працю перед Білим Домом.

Гарднер сміливіше і докладніше говорить про ті цілі, які треба б вже тепер починати здійснювати, щоб забезпечити проти можливої кризи американське шкільництво в найближчих роках, — ніж це робили ті комітети, членами яких він був.

На думку Гарднера в найближчих десятьох роках треба буде кожного року випускати принаймні 200,000 нових учителів, бо це є мінімальне число нових виховників, потрібних до нормальної праці американських шкіл. Гарднер вимагає, щоб у всіх стейтах учителі народних шкіл мали принаймні бакалаврат, бо досі ця вимога існує тільки в 40 стейтах. Подібно пропонує він збільшити вимоги від учителів, які починають працювати в середніх школах (гай скулах).

Тому ця справа тісно в'яжеться з висотою учительських платень. Згадані Комітети пропонують „поліпшити учительські платні". Гарднер іде дальше і вимагає, щоб винагорода за учительську працю була така висока, яка могла б конкурувати з платнями в інших фахах, коли узгляднюватиметься час студій і здібності працівників.

Джан Гарднер пропонує поробити потрібні зміни і в навчальному матеріялі, про який повинна піклуватися окрема комісія, складена з найкращих знавців окремих предметів навчання, спеціялістів від програм навчання і найкращі методологи навчання окремих предметів в початкових і середніх школах.

Треба буде не тільки поширити, але і поліпшити професійне навчання. В 1970-му році треба буде збільшити число професорів в школах для інженерів із теперішніх 10,500 до 17,500, і треба буде, щоб через 10 років не 27% студентів цих шкіл здобували титул доктора, але 40%.

Фред Гечінґер пише в щоденнику „Ню Йорк Таймс", що і Джан В. Гарднер не вичерпує всіх проблем, зв'язаних із потребами американського шкільництва. Але Гарднер може оборонитися від того закиду тим, що він не тільки говорить про потребу визначити цілі, що стоять перед американськими виховниками, він вимагає негайно акції в тому напрямі.

Коли буде зорганізований окремий департамент виховання, або Крайова Виховна Фундація, як цього домагається Гарднер, тоді буде скоординована праця в тому напрямі, щоб краще розбудувати шкільництво цієї країни, від початкових шкіл починаючи до університетів включно.

Юрій Таркович

НОВИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ У КОЛГОСПАХ

Вже від декількох років, фактично від 1956-го року, Хрущов, як спеціяліст і від ракет і від свиней, переводить новий або черговий експеримент в сільському господарстві — експеримент оплати колгоспників грішми, а не продуктами. І цікаво, що фактично всі більші і переважно невдалі почини в сільському господарстві Москва починає завжди з України і наша батьківщина завжди перша відчуває всі катастрофальні „добродійства" московського большевизму. Розкуркулення почалось в Україні і МТС мали свій горезвісний початок також на Україні. Почавши від 1956 року в Україні вже велика скількість колгоспів перейшла на грошову оплату. Міністер сільського господарства Української ССР — М. Співак в 19-му числі журналу „Соціалістичний Труд" дуже вихвалює цей новий експеримент з українськими селянами. Та з матеріялів, поданих у цьому ж журналі і поданих самим „товаришем-міністром", ясно виходить, що нова реформа є успішною тільки в дуже малих випадках. Найчастіше колгоспи програють на цьому експерименті і тому навіть сам М. Співак закликує колгоспи, щоб не поспішали з переходом на грошову оплату.

Трудноці полягають в тому, що держава, з одного боку, хотіла б перейти на грошову оплату колгоспників, щоб для себе, для державного продажу, заощадити якнайбільше продуктів на рахунок селян. Та з другого боку держава всеж мусить колгоспникам десь продати з їхніх же продуктів. Хоч-не-хоч, селяни мусять одержати певну скількість зерна, картоплі, молока, бо ж інакше ви не зможе для держави - експлоататора зовсім працювати. Тим часом держава хотіла б йому грішми заплатити, але якнайменше продати. Перед переходом на грошову оплату бідним колгоспникам обіцяно, що вони зможуть вільно купувати продукти у своїх колгоспах, і то у відношенні до грошових заробітків подинокіх колгоспників. Та в практиці виявилося, що держава, як завжди, не додержує обіцянки, і просто обдурює селян. Наприклад, деякі колгоспи, на основі нового експерименту, купили „приватні" корови від колгоспників, але з ясною умовою, що колгоспники зможуть купувати молоко, а саме по одній літрі на особу денно. Здавалося б, що це було б для тих бодай до деякої міри вигідно, бо вони мали б бодай по 1 літрі забезпеченого молока для себе і для своїх дітей, позбувшись турбот про корову. Але показалось інакше. „Літературна Газета" писала, що як тільки селяни продали свої корови колгоспам, то держава, чи там колгоспне управління негайно же самовільно змінили умову з селянами, і замість одної літри молока денно на особу, почали продавати селянам по пів літри на день, і не для всіх членів родини, як було умовлено, а тільки для хворих і для малих дітей. Виходить, що сьогодні, як на початку колективізації, всі реформи чи експерименти державні в сільському господарстві спрямовані виключно на обдурювання та експлуатацію селян, і то передусім селян українських, бож всякі експерименти в цій ділянці завжди починаються на Україні.

Грошова оплата колгоспників така низька, що вони, якби навіть і мали змогу, за свої заробітки багато купити не можуть. Найкраще оплачуваний колгоспник одержує не більше, як 10-12 рублів на день. Інші категорії робітників у колгоспах одержують значно менше, передусім у бідніших колгоспах, до яких належить абсолютна більшість. Сьогодні в середньому колгоспник на Україні не заробляє більше, як яких 8 рублів при грошовій оплаті. При шести-денному дні праці в колгоспах, він заробить на місяць приблизно 200 рублів, а це не більше як $20 у місяць, бож купівельна спроможність рубля не є вищою, якщо не нижчою, як туристичний офіційний обмін „себто 10 рублів за один американський долар. Заповіджена зміна рубля ще тільки погіршила ситуацію. Харчові продукти в СССР напевно не дешеві: картопля чи хліб дешевші (по державних цінах) як в Америці, але зате інші продукти, передусім масло та м'ясо, значно дорожчі. Отже, можемо доволі точно підрахувати наскільки низький життьовий рівень має українське селянство, що живе на своїй багатій землі, на землі найбагатшій в Европі, якщо не в цілому світі. Нова хрущовська реформа спрямована на дальший грабунок селян, але переводить її обережно, бо ж в Кремлі знають, що всякому терпінню і експлуатації може і мусить прийти кінець.

ЛИСТ З ЕВРОПИ

НА КОРОЛІВСЬКОМУ ВЕСІЛЛІ У БРЮССЕЛІ

Брюссель, Бельгія. — Між двома важливими конференціями у Парижі, скок у світ, на королівське весілля молодого бельгійського монарха Бодуена з еспанкою, арагонською принцессою Фабіолею до Брюсселі. Бельгійці велині майстри, коли треба удекорувати їхню столицю. Два роки тому ще мир про це переконатися кожний турист, що прибував на світову виставку. Але таких ілюмінацій, такого святкового вигляду, — мільйонів світел ,квітів і прапорів, як тепер, не бачилось тоді.

Для журналіста, що звик до сірих форм міжнародних конференцій, на яких тепер не зобов'язує навіть строгий протокол одягу учасників, брюссельські весільні дні були неначе казкою з іншого, недійсного світу. Кількість держав, де на престолах все ще сидять монархи, маліє з дня на день, а наш брат, як що не походить з Буковини, яка мала відношення до румунської монархії, або не належить до найстарішої генерації з Галичини, що пам'ятає австрійське цісарство — або зі східніх земель царську династію — вже давно-давно втратив живу реакцію на торода події. Зрештою, й для старших це були чужі й здебільша ворожі символи.

Церемонія цивільного вінчання у троновій залі королівської палати була першим переглядом сучасної коронованої еврхії. Довгими лавами сиділи старі й молоді, пишні й скромні вигдядом представники королівських династій з цілого майже світу. Процедура королівського вінчання не проста. Короновані женихи мусять підписувати куди більше різних актів, свідоцтв і грамот, ніж звичайні смертельники. Все відбувається згідно із стариними звичаями, що переплелі з приписами модерних часів. До речі, традиції бельгійського королівства не такі то старі, якщо їх порівняти з традиціями хочби англійського престолу. Та й молода пара робить враження дуже змодернізованих людей. Про короля бельгів, Бодуена розказують, що це він ворог складних етикет та штивних протоколів. Цікавиться всякими практичними справами ,особливо проблемами сучасної фізики, математики, а зокрема знанням з атомової ділянки .

Після цивільної весільної процедури, вирушила процесія до церкви їм. св. Гундулі; попереду кіннота в історичних уніформах з брабантських часів. За нею вже зовсім модерно, у чорних автомобілях, молода пара, дальше найближча рідня і головні гості. На довгому шляху шпалір військ; усі роди зброї зодягнуті у паради вихідні мундури. На вулицях, у вікнах брюссельці, чужинці. Серед останніх багато еспанців, закутаних у якісь грубі шалини, рукавиці. Видно, що незвичні зносити грудневу погоду північних земель колишньої спільної імперії. Вздовж цілої траси привіти „юрби — „Вів ля руа" — „Хай живе король"; — „Вів ля рен" — „Хай живе королева"; „Віва ля Бельжік" — „Хай живе Бельгія"

У церкві св. Гундулі весільна процесія найвеличніша до вівтаря. На тлі сірих, старих мурів готицької церкви, що пам'ятає ще часи імперії Карла П'ятого, феєрія краси: білість весільного одягу чорноволосої королеві з

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО „НЕДОПУЩЕНИЙ ГОЛОС В ДИСКУСІЇ"

У зв'язку із закидом п. Василя Косаренка-Косаревича, проголошеному „у „Свободі" ч. 238 в його статті „Недопущений голос в дискусії", — що головуючий на доповіді д-ра Й. Ліхтена на форумі Дискусійного Клюбу Круглого Стола в Ню Йорку, п. Євген Стахів, не дав голосу п. Косаревичеві, Управа Клюбу виясьює:

Зараз у початкових розмовах під проклямацію до життя Дискусійного Клюбу Круглого Стола члени-основники поставили, як одну із засад, щоб Клюб при всій свободі слова дбав за рівень дискусії та за її спокійний академічний тон. Дискусійний Клюб Круглого Стола постав на базі порозуміння між громадсько - політичними діячами різного політичного переконання і прийняв за підставу своєї діяльности обмірковування всіх, навіть найбільш контроверсійних і дразливих проблем в атмосфері академічного спокою. Тому вже перша Управа нашого Клюбу, під головуванням Івана Кедрина, призадумувалась, як запевнити ту основну засаду, сформульовану членами - основниками. Рішено, що учасниками дискусійних вечорів можуть бути лише члени Клюбу й членами впроваджені гості. Деякі доповіді були аноносовані в газетах, однак з того не виходить, що автоматично кожний, хто приходить на вечір, має право голосу в дискусії. Тому Управа Клюбу дала право кожночасному голові чи предсідникові на дискусійному вечорі не давати голосу припадковим гостям. Випадок з п. Косаренком - Косаревичем був першим в другим році існування Клюбу, коли то предсідник скористав з даного йому права не дати голосу в дискусії. Стверджуємо, що п. Василь Косаренко - Косаревич не мав персонального запрошення.

Управа Клюбу Круглого Стола, познайомившись із статтею п. Косаренка - Косаревича у „Свободі" ч. 238 та з його „одвертим листом", що його він вже раніше вислав д-рові Й. Ліхтенові, одноголосно затвердила поведення свого голови п. Є. Стахова, як предсідника на дискусійному вечорі д-ра Ліхтена.

Не входячи в суть закидів п. Косаренка - Косаревича в названій статті у „Свободі", стверджуємо, що не відповідає правді, наче б д-р Ліхтен у своїй доповіді згадував про книжку п. Косаренка - Косаревича — „Московський Сфінкс", він теж не назвав автора тієї книжки, тому відпадає закид. наче б вже з цієї одної причини треба було дати голос п. Косаревичеві. Управа найрішучіше застерігається проти закиду збоку п. Косаревича, наче б то предсідник на тому дискусійному вечорі краще ставився до запрошеного дискутанта жида, давши йому голос, як до українця, що йому голосу відмовлено. Національний момент тут ні при-чому. Поруч з доповідачем д-ром Ліхтеном та спеціяльно запрошеним гостем д-ром Берльштайном, членом Комісії ВУАН для дослідів українсько - жидівських відносин, на тому вечорі — як уже зрадено про це давніше у вірному звідомленні із дискусії у „Свободі" ч. 226 з 25-го листопада ц. р., виступало десять українських дискутантів — політиків, публіцистів і відомих громадських діячів з різних українських політичних груп.

За Управу Дискусійного Клюбу Круглого Стола: Валентин Новицький — секретар, д-р Микола Галів — член Управи.

П. Заярський

МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

(4)

І далі Понеділок описує матеріяльне становище землячків Марини в Америці, протиставляючи їхнє заможне і вільне життя злидням і неволі, які панують вдома в СССР. Так само як у відповіді Мальцикові, і в цій гуморесці бренить щирий ліричний мотив: „А поклопо привіт нашим людям, в якими ми одну думу думали. Привіт стежкам, якими бігали - літали, під якими мріяли - зідхали. Привіт чорноземлі - безкінечної, бо вона виростила нас".

Гумореска М. Понеділка „Дві енциклопедії" гостро висміює великі розбіжності в текстах статтей, уміщених на ту саму тему в двох виданнях Великої Совєцької Енциклопедії.

Особливе місце в творчості М. Понеділка займає великий твір „Вертеп, українське, еміграційне модерне лялькове лицедійство". В цьому творі М. Понеділок дав широку сатиру, охоплюючи нею негативні явища українського життя на чужині і в своїй рідній поневоленій країні. Дійові особи цього „Вертепу": ангели, чорти, традиційні москаль і козак, Ірод, а також різноманітні групи українських партійних і безпартійних, „професорів" і письменників та інших, а також типи „малоросів - хахлів", денаціоналізованих джазів, стів, гапів, „громадських діячок" та інших груп верств емігрантів. Гостра сатира в кінці твору переходить в ліричний мотив. Письменник малює візію повернення до визволеного рідного краю його синів і дочок. „То співає, ідучи до світлої мети, спрацьований, виснажений люд. Їхні зелені роки їхню юність-молодість з'їла жура горбата, колгоспність проклята . . . " З різних країн повертаються емігранти до Рідного Краю і співають не лише люди, а й „лани широкополі, і Дніпро і кручі" . . . „І заслухались про співом гори та долини, степи й полонини . . ."

Цілком окреме місце займає серед творів М. Понеділка також великий сатиричний твір „Армія". Тут на тлі совєтської солдатської казарми з її безодушною муштрою, нудною політграмотою, з її безнадійно сірою нудьгою, виведено тип совєтського солдата - інтелігента, що органічно не може примиритися з цим жахливим життям, з цим приниженням людської гідности, вільної думки і почуття. Молодий інтелігентний солдат, що любить літературу, мистецтво, природу і понад усе свободу, — становить різкий контраст до того оточення бездушности, казьонщини совєтського мілітаризму, в якому він перебуває. Понеділок майстерно малює різні смішні, а часом і трагікомічні пригоди цього вдягненого в салдатську шинелю поета - лірика, що ненавидить сіру нудьгу і неволю і рветься до світла, до осяяного сонцем зеленого поля. „Ти прекрасне поле, ти безберегий зелений килиме, мережаний стежками, посріблений козацьким могилами й горбами. Коли я тебе бачу, коли я йду й милуюся твоїми нивами — я відчуваю силу . . . Моя загублена душа лежить отам . . . В ріллі, під борозною, де стежка до небосхилу в'ється . . . Або отам, де ячмінь зріс і жито половіє . . . Чи там, на роздоріжжі, де степовий струмок зависається, а над ним в тінці вербі овес схилиться". Ліричні відступи, що їх зустрічаємо у „Вертепі", характерні і для твору „Армія".

Ці останні більші твори показують, що М. Понеділок від дрібних гуморесок почінає переходити до творів з ширшою і складнішою композицією.

Гумористичні твори М. Понеділка здебільшого відзначаються своєю сатиричною спрямованістю, змістовністю і літературною майстерністю. Користуючися засобами сатиричного перебільшення, гіперболізації, свідомого загострення образу, широко застосовуючи мовні засоби сатиричної характеристики, — Понеділок дотепно висміює негативні явища, картає їх, засуджує і виставляє їх на загальний громадський осуд. У своїх творах Понеділок показав, що він майстерно уміє користуватися діялогом. Веселі, дотепні, часом їдкі і дошкульні гуморески та гумористичні оповідання Понеділка мають ще одну цінну рису: написані вони доброю українською, барвистою, соковитою мовою. Лексика письменника багата словами з певною емоційною виразністю: гигнув, чимчикував, гулькнув у сад, тіль-тіль, дозолив, навпиники, навпочіпки тощо.

Микола Понеділок уже виробив свій певний стиль. Проте не всі гуморески стоять на одинаковому рівні. Серед них є сильніші і слабші з мистецького погляду. Деякі гуморески з вигаданими ситуаціями через свою відсутність зв'язку з реальною дійсністю не такі сильні і яскраві, як більшість гуморесок автора з їх сатиричною загостреністю і веселим гумором.

Є всі підстави сподіватися, що Микола Понеділок від невеликих гуморесок перейде до більших творів драматичних форм і дасть зразки української комедії за кордоном.

(Кінець)

СКІЛЬКИ ЦИХ СНИЖИНОК . . .

Скільки цих сніжинок білих,
Срібнолетних пелюстків,
Але мрій барвистих килим
Все ж не зідуть замести.

Замели вони стежини,
Замели вони сад,
Але усміх твій промінний
Є весінній, як завжди.

О, метелики сріблясті,
Димовійна заметіль,
Замести ви вмієш щастя,
Замести не вмієш біль.

Замели сніжинки білі
Кожен слід і деревце,
Замести вони не вміли
Лиш твоє ясне лице.

Світ сніжинками змінили,
Все навколо замели,
Лиш любови образ милий
Змінити не змогли.

ВІРА ВОРСКЛО

Листування Редакції

М. Даниськіва, Бостон. — В листі до Редакції Ви пишете: „Якісь люди з Ню Йорку посилають мені журнал „За синім океаном". Зміст і друк того журналу такі хрущовськім, заклавлюючі московсько-комуністичну владу на нашій нещасній Батьківщині - Україні . . ."

Маєте рацію. Згаданий Вами журнал справді „тхне" хрущовським", про що вкоротці основно поінформуємо читачів „Свободи".

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ: UKRAINIAN WAR VETERANS — 866 N. 7th Street — PHILADELPHIA 23, Pa.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Зустріч ректора Українського Університету, проф. д-ра І. Мірчука в Нюарку

В суботу 10 грудня відбулась з нагоди 40-літнього Ювілею УВУ зустріч проф. д-ра І. Мірчука з місцевим громадянством у шкільній авдиторії при Сенфорд і Айві евню в Нюарку. Проф. д-р О. Андрушків, голова Т-ва Прихильників УВУ, відкриваючи сходини, привітав проф. Д. Мірчука і учасників зустрічі. Опісля проф. І. Мірчук виголосив доповідь на тему „Два князі Української Церкви". В доповіді проф. Мірчук підкреслив заслуги двох великих постатей в нашій історії, митрополитів: сл. п. Андрея Шептицького і сл. п. Петра Могили для Української Церкви, народу і його культури. По вислуханні приявними цікавої та змістовної доповіді, нагородженої рясними оплесками, проф. О. Андрушків подякував проф. Мірчукові за доповідь і запросив усіх приявних до спільних столів для скромної перекуски, приготованої панями та при тій нагоді переведення дискусії учасниками зустрічі. По проведеній молитві о. Балою, перший промовив д-р Андрушків, пояснюючи ціль приїзду гостя з Европи, проф. Мірчука до ЗДА і Канади та підкреслюючи його працю на полі української науки і культури в Европі а зокрема заслуги, які проф. Мірчук поклав в існуванні і розвою нашої високої школи — УВУ в Мюнхені (Німеччина), при чому існування цієї школи вимагає від української спільноти на еміграції моральної і матеріяльної помочі. Промовляв д-р І. Карапінка, говорячи про надзвичайно складні обставини, серед яких приходиться управі Т-ва Прихильників УВУ цю моральну і матеріяльну допомогу УВУ серед нашого громадянства на еміграції переводити, дальші промовці: проф. Петриченко, ред. В. Пасічняк і д-р В. Геврик, представник кред. кооперативи „Самопоміч" в Нюарку, речовими аргументами і переконливими словами закликали учасників зустрічі і все наше громадянство в Нюарку і околиці до посилення матеріяльної допомоги УВУ. На повищі заклики учасники зустрічі зложили на руки д-ра Андрушкова пожертви, а саме: кредитова кооператива „Самопоміч" в Нюарку $25; по $20 — п-во Ратичі і Т. Смаль; по $10 — В. Гординський, проф. Д. і Д. Горняткевичі, І. М. Завицькі, М. Мроцько, В. Пасічняк, проф. Петриченко, д-р М. і Ф. Стахові, д-р М. і О. Терлецькі, Я. Л. Ткачі, І. і О. Турянські. По $5: О. Голинський, М. Ю. Доболі, д-р Кисілевський, І. Левкович, І. Настюк, Пелех, пані Робак, проф. М. Цяпка і д-р Янів. По $3: пані О. Гординська і Леськів. Парохія місцевої укр. кат. церкви обіцяла зложити більшу пожертву на пов. ціль. По переведеній збірці пожертв, д-р Андрушків оголосив імена жертводавців і числа пожертв та подякував жертводавцям, паням за приготування перекуски та всім гостям за участь в зустрічі. По промові д-ра І. Мірчука та проведеній молитві о. Балою, д-р Андрушків закрив сходини.

О. У.

Доповідь д-ра Шандора в Пассейку

Так вже на нашому терені входить у звичай, що коли „Самопоміч" улаштовує якусь імпрезу, то під час неї виступають доповідачі з цінними доповідями, які вносять в сірі будні живішу виміну думок. Так воно було й 3-го грудня. Улаштувавши „Чайний Вечір", запросили з доповіддю д-ра В. Шандора. Доповідача та гостей привітав голова „Самопомочі" інж. М. Клисяк, покликавши на тостмайстра п. З. Петрика. Він же й заступник голови. Треба сказати, що п. З. Петрик вив'язується з свого завдання вміло й проводить імпрези в весело - дотепному настрої. Привітавши присутніх, з прикрістю ствердив мале число присутніх, мале зрозуміння для діяльности „Самопомочі". Вона, влаштувавши осінній пікнік, закупила з його прибутків цикльостиль, а в дальшому хоче набути рахункову машинку, яка потрібна для нашої Кредитівки при „Самопомочі". У своому звіті голова „Самопомочі" казав, що „Самопоміч" мусить прийти з допомогою 35 бідним дітям, що вчаться в парохіяльній школі ім. св. Миколая. Треба їм купити книжки, бо то сироти! Треба ж прийти з поміччю людям в Европі. П. З. Петрик клав натиск на те, що треба прийти з поміччю студентам в Европі, Д-р П. Ігнат дав звіт про стан Кредитівки. Кредитівка начисляє 177 членів з понад $42,000, в тому $21,500 на позичках. Д-р Ігнат таким станом незадоволений і звернувся з апелем до присутніх, щоб доложили всіх зусиль і причинилися до кращого росту рідної інституції.

Які можливості маємо сьогодні для нашої зовнішньо-політичної праці? — це тема доповіді д-ра В. Шандора, яка була притягаючим моментом вечора. Подякувавши Управі, а головно паням за те запрошення, — заявив, що буде говорити відповідно до цього „чаю", що його бачить в пляшках, та тієї перекуски, чим мило заскочений, бо був запрошений на доповідь. На самому вступі доповідач підкреслив, що виступає з доповіддю, як приватна особа, зовсім непов'язана із тією функцією, що її виконує. Донести до свідомости можним цього світу, що існування української держави є в інтересі Европи й миру в світі, така наша роля під теперішню пору. Присутні почули цікаве насвітлення доповідача, як то кордони напору Азії посувались із Уралу по Карпати, а сьогодні спинились на Альпах. Україна протягом цілих століть кривавилась в обороні Европи, яка не виявила зрозуміння для існування нашої держави під час наших визвольних змагань. І ми ще й досі не представили Заходові свого рахунку за його оборону. Присутні мали нагоду почути дещо такого, про що досі й не чули. А саме, що в часі 1-ої світової війни були голоси в нашій обороні в Америці й Англії. Це були голоси вопіющі в пустині. Змалювавши положення України на перехресті двох жорстоких імперіялізмів: Москви й Берліну, першого на Захід, а другого на Схід, доповідач зупинився на двох ворожих концепціях щодо України, що нутрують серед наших ворогів. Концепція перша, це — Придунайська федерація народів, до якої очевидно входила б частина українців, що колись входили в склад Австро - Угорщини, та друга — поворот до кордонів 1939 р. Ці ворожі концепції мусимо всіма силами поборювати. Ми сьогодні мусимо вже монтувати собі бльок народів, що для нас стали б приятелями, а тому на думку прелеґента наша зовнішня політика повинна йти в трьох напрямках: орієнтуватися на центральну Европу: словаки, чехи, на середньоморський басейн, подаючи руку Італії і на Сибір. Ствердивши, що ми робимо ті самі помилки, що їх робили у визвольних змаганнях, бо не маємо одної політичної репрезентації і тому наші шанси на вигру є слабі. Доповідач підкреслив, що ми мусимо здобутися на одностайний виступ, щоб допняти свого: вибороти волю Україні. По перекусці та чаю, розвинулась жива дискусія, яка затягнулась майже до 12-ої год. ночі. В дискусії, яка відбігала не раз далеко від теми, забирали слово панове: Петрик, Медвідь, Турчин, Марущак, д-р Ігнат, Герман, ред. Ямняк, інж. Стефанів, інж. Б. Чайківський, В. Бакалець та дир. А. Бук. Порушено масу питань. І треба ствердити, що деякі опоненти не зовсім правильно зрозуміли доповідача, але він, відповідаючи всім, заявив у своїй відповіді, що він не міг в 40-хвилинній доповіді вичерпати тих всіх питань, що їх порушили дискутанти, але він всім вдячний за видвигнення тих питань і що мило заскочений такою широкою дискусією. Доповідь була на високому рівні, до якої достосовувались і дискутанти, принесла виміну думок і присутні почули багато дечого з-поза куліс високої політики в ОН, і мусять жалувати ті, які не прийшли. До успіху Чайного вечора прислужилися наші пані, а саме: Ірина Петрик із донею Орисею, Орися Свистун із донею та пані Коцур. В найближчому часі Управа „Самопомочі" задумує влаштувати цілий ряд подібних зустрічей, з яких, хочемо вірити, скористає велике число мешканців Пасейку та Кліфтону.

(пяк)

ЗАКЛИК
Головної Канцелярії УНСоюзу
ДО ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

Зближається кінець року, а з ним і час, коли УНСоюз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення усього діловодства. Щоб уможливити головній канцелярії УНСоюзу поробити замкнення на час, прохаємо Членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Викази і рахунки за місяць грудень вже вислані всім Відділам з виімком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема закликаємо ці Відділи, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати бодай у цім місяці грудні всі належности на час, так щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки НЕ ПІЗНІШЕ, як 30-го ГРУДНЯ. Щоб вкладки були зачислені на конто 1960 року, головний касир мусить депонувати їх в банках не пізніше, як до полудня 30-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

Цікава імпреза у Филаделфії, Па.

27 листопада заходами 44-го ім. Незнаної Героїні православного жіночого Відділу Союзу Українок Америки у православній церкві св. Покрови у Филаделфії відправлено панахиду за спокій душ мучеників - героїв, які згинули під Базаром і своєю власною кров'ю зросили волю України та дали майбутнім поколінням зразок мужности, відданости, безприкладної любови і віри в справу, за яку вони боролись.

Службу Божу відправив новопризначений настоятель церкви св. Покрови о. Булавка при участі церковного хору під орудою диригента п. Курилка та в присутності численного українського громадянства.

Після Служби Божої відбулася товариська зустріч членок 44-го Відділу СУА з українським громадянством за загальним обідом. Відкриваючи свято, голова Відділу пані Олена Сердюк побажала присутнім якнайбільше використати таку прекрасну нагоду для скріплення й розбудови організації та про конечність існування жіночої організації при православних громадах. Настоятель церкви св. Покрови о. Булавка прочитав молитву та звернувся з теплим привітом до присутніх.

На залі були присутні високі гості від Централі СУА пані Величко та пані Сивуляк, від СФУЖО п-ні Чехівська, Окружної Ради СУА пані Пащук, від 42 Відділу СУА пані Задорожна, ДОБРУСУ п. Ясевський, ОДУМ-у п. Семен Лободенко. Від парафіяльної ради церкви св. Покрови голова ради пан Юрченко та його заступник пан Гаврась. Під час зустрічі промовляли пані Величко, Сивуляк, Марія Ясевська, Пащук, Чехівська, Одрина і Задорожна. З привітами виступали полковник Дяченко, пан Бережний, голова парафіяльного уряду пан Юрченко. Після обіду пані Марія Стратієнко прочитала реферат на тему „Історія українського жіночого руху та наші завдання". Присутні з увагою вислухали реферату та нагородили доповідачку гучними оплесками. В організації свята-зустрічі приймали активну участь пані Олена Сердюк, Марія Ясевська, Незд, Царинник, Дяченко, Єфименко, Никорович, Федосієва, Єрмаленко та інші, за що присутні виявили їм признання й подяку.

Свято-зустріч пройшло на високому рівні, і бажанням присутніх було частіше збиратися на подібні зустрічі та посилити виховну роботу серед жіноцтва й молоді, побудовану на засадах християнської моралі й етики.

І. Б.

НА КОРОЛІВСЬКОМУ ВЕСІЛЛІ У БРЮССЕЛІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

з предовгим вельоном, червінь, блакитність одягів молоді й дітей, що несуть ці дорогоцінні твори паризького дому моди Балянсіята. Обабіч: королі, королеви, князі й князівні пануючих і непануючих династій. Більшість це нащадки здетронізованих королівських або й цісарських родів, символічні претенденти й престолонаслідники Габсбурґів, Баттенберґів, Бурбонів і т. д. Ось Отто Габсбурзький, болгарський Симеон, румунський Михайло, французький Наполеон, німецький Люї Фердинанд. Деякі із них, особливо німецькі претенденти і не думають про монархію. Наприклад, Люї Фердинад Гогенцолерн, один із синів останнього цісаря Вільгельма ІІ-го, працював довгий час у фабриці Форда в Америці й навчився фаху.

Служба Божа у церкві св. Ґондулі — назва така від брюссельської дівчини, що жила у 7-му столітті, а потім була зачислена до святих — триває довго, дуже довго. Але кардинал, який промовляє до королівських женихів, мусить говорити у двох мовах. Бельгія — країна двох народів і двох мов: ґерманських флямандців і романських валльонців. Тому все треба мати на увазі вразливість мешканців краю на мовні справи. Й кардинал виголошує промову раз по-флямандськи, раз по-французьки, щоби не дати причини до невдоволення серед широких мас, які слідкують за церковним вінчанням при телевізії або радіо. Не забуває зробити натяку на останні потрясення у Конго, які до живого доторкнули недавній матерік учорашньої колонії Бельгії. На мить у безжурну казку королівського весілля вдирається невмолима дійсність, з якою ця пара молодих людей перед вівтарем ще не раз мусить зустрічатися. Але покищо, кардинал в асисті всіх п'ятьох бельгійських єпископів вінчає молодого короля бельгійців з молодою еспанкою. Історія міняє свій хід. Хто кілька століть тому подумав би, що дочка гордих і невмолимих займанців, які довго володіли цими багатими землями Брабантів та Фляндрії, віддасть руку нащадкові колишніх весілля відбувається, говорить пророчисто, що ніщо на світі не тривке: величні, гадалося б тривке, величні, гадалося б, непоборні імперії розпадаються а на їх місце постають інші, а вчорашні раби не тільки живуть вільним життям, але стають навіть привабливими партнерами давніх ворогів.

Кінчається вінчання. Ще раз довгий шлях вулицями Брюсселю, багатого, одного з найбагатших міст Европи, до королівського палацу. Народ поздоровляє нову чепурну королеву з Еспанії.

Ввечорі — Велика Площа Брюсселі — один з найчарівніших кутків Европи — де два роки тому грали наші київські бандуристи — сяє казковим світлом. Народ відгулює королівське весілля.

А. Кораб

Загальні Збори 64 Відділу Союзу Українок у Ню Йорку

В неділю 18-го грудня 1960 відбулися шості Загальні Збори 64 Відділу СУА в Ню Йорку в домівці Відділу в УНДомі в Ню Йорку. Зборами проводила Президія в складі: Ірина Падох — голова, Оксана Луцька — секретар.

Після вислухання звітів дотеперішньої управи з діяльности за минулий рік та уділення абсолюторії обрано нову управу в такому складі: М. Ржепецька — голова, О. Рак — містоголова, М. Вишивана — секретарка, А. Книш — фін. реф., Н. Пастушенко — скарбник. О. Рак і З. Никифорук — культ. осв. референти. Л. Артимишин і К. Скоробогата — імпрезові референтки, М. Береза і О. Лень — реф. сусп. опіки, І. Падох — орг. реф., О. Луцька — прес. реф., Л. Раковська і М. Карпевич — госп. реф., З. Захарченко — делегатка до Об'єднаного Комітету м. Ню Йорку. До Контрольної Комісії вибрано: І. Рожанковську — голова, С. Салдан і Г. Гошовська — члени, Е. Шуган і А. Гореча — заступники членів.

В зборах взяло участь 37 членів. Збори пройшли в діловому настрою. Після Зборів Управа Відділу вгостила приявних перекускою.

О. Луцька

Мають внести проєкт про стягання податку від відсотків і дивіденд

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера плянує в січні найближчого року внести законопроєкт, який дозволив би з успіхом стягати податки від ощадностевих відсотків і дивіденд. Згідно з цим законопроєктом податкове число кожної особи було б таке саме, як число картки соціяльного забезпечення. Корпорації і банки щороку подають податковому урядові коло 125 мільйонів карток, на яких є подані ощаджувачі в банках і власники акцій, але велике число їх внеможливлює контролю, чи платники податків зголошують у своїх податкових заявах стільки ощадностей, скільки вони в дійсності мають.

Нова Управа Відділу УКК в Йонгставні, Огайо

Дня 27-го листопада ц. р., відбулись в Йонгставні річні збори місцевого Відділу У. К. К. А., де вибрано нову Управу. До складу нової Управи увійшли: адв. Михайло Юрчисон — голова, д-р Роман Стахура — заст. голови, Марія Стахура — заст. голови, Волтер Верблян — касир, Олекса Рибалт — фін. секр., Михайло Мушинський — рек. секр., Степан Бук — кореси. секр., Василь Прокопик — радний, адв. Петро Гулик — радний, Петро Весоловський — радний, Михайло Ярош — прес. реф., Михайло Мартинишин — реф. Нар. Фонду. Контрольна Комісія: Петро Ліщак, Федір Свердан, Микола Попик і Анна Домбчевська. Іван Ліщак — госп. реф.

Члени нової Екзекутиви звертаються з палким закликом до місцевих українських громадян до співпраці із згаданим Відділом та прохають піддержки.

С. Б.

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями та Знайомими, що дня 18-го грудня 1960 року відійшов у Вічність з Волі Всевишнього Наш Найдорожчий БАТЬКО і ТЕСТЬ

Василь СИГЕРИЧ

Покійний упокоївся по довгій і важкій недузі у шпиталі Іст-Гартфорд, на 66-му році життя.

Покійний народився у Самборі, Зах. Україна, але довгий час проживав у Турці над Стриєм, де належав до Читальні Просвіти. Під час першої світової війни служив при австрійській армії, де був підстаршиною.

Полишив по собі глибокий жаль у Тих, що його знали. У глибокому смутку полишив дві замужні доні в Америці: Анну Будас і Любу Кінах та дві доні в краю: Петрунелю та Віру Зятів та 8 внуків. Похоронено Покійного дня 21-го грудня 1960 р., по Поминальній Службі Божій в українській кат. церкві св. Михаїла, на українському кат. цвинтарі в Глясенбері. — Вічна Йому Пам'ять.

Горем прибиті:

Анна БУДАС, Люба КІНАХ — доньки в ЗДА
ПЕТРУНЕЛЯ, ВІРА — доньки в Краю
Володимир БУДАС, Олег КІНАХ — зяті

Приймається ОГОЛОШЕННЯ Святочних Побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.25
1 цаль через 2 шпальти	4.25
2 цалі через 2 шпальти	8.50
3 цалі через 2 шпальти	12.75
4 цалі через 2 шпальти	17.00
5 цалів через 2 шпальти	21.00
6 цалів через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — найпізніше до 31-го ГРУДНЯ 1960 р.

З нових книжок

Віктор Доманицький: „Націотворча роля Гетьмана Мазепи". Промова на Ювілейних урочистостях з приводу 250-ліття смерти гетьмана Мазепи в Дітройті, Міннеаполісі та Вінніпеґу. З передмовою Президента УВАН в Канаді — д-ра Яр. Рудницького. З портретом гетьмана роботи арт. - мал. О. Булавицького. Обкладинка О. Булавицького. Накладом автора. 1960. Шикаґо, Ілл., ЗДА. 8°, стор. 50.

Мазепинський 1959-й рік відзначено в країнах вільного світу низкою імпрез, як академії, концерти, доповіді, вистави, заяви, радіопересилання, тощо. Крім хвилевого „піднесення духа" вони не залишили по собі якихось триваліших наслідків. В обличчі „Шевченківського року", що буде в 1961 р., вони поволі переходять у забуття й тим самим носять на собі відпечаток типової ефемеридности еміґраційного середовища. Для історії, для тривкого задокументування Мазепинської ювілейної акції, вони пройшли майже безслідно.

Всю ефемеридність наших дій у цьому напрямку в 1959 році реабілітували до певної міри українські науковці й літератори. Отак появилася студія проф. Ол. Оглоблина „Гетьман Іван Мазепа та його доба" (Записки НТШ 170, 1960), праця проф. К. Біди „Союз гетьмана І. Мазепи з Карлом XII" (Вінніпеґ 1959) та декілька інших статтей із мазепознавства. Видавництво „Говерля" в Ню Йорку перевидало „Твори" Івана Мазепи за редакцією Є. Ю. Пеленського (Ню Йорк 1959), а деякі українські англомовні журнали вмістили статті та переклади його творів на англомовну мову.

На літературному полі треба відмітити появу нового високоякісного перекладу поеми Дж. Г. Байрона „Мазепа" Олекси Веретенченка (Дітройт 1959). Л. Полтави „Нескінчений бій" (на чужині 1959) і врешті поетичну відповідь „Полтаві" Пушкіна — поему М. І. Мандрики „Мазепа" (Вінніпеґ 1960). Коли до цього додати ювілейний передрук трилогії „Мазепа" Б. Лепкого, здійснений в-вом М. Денисюка (Шикаґо 1959) та декілька інсценізацій цього твору (в Ню Йорку, Вінніпеґу й інших містах), то цим приблизно вичерпується мазепіяна 1959-1960 рр.

На ювілейній мазепинській сесії УВАН у Вінніпеґу дня 22-го листопада 1959 року головну доповідь на тему „Націотворча роля гетьмана Мазепи" виголосив професор соціології Віктор Доманицький, колишній ректор Українського Технічно - Господарського Інституту в Реґенсбурґу, відомий український учений, що приїхав спеціяльно тоді на сесію до Вінніпеґу. Як ініціятор „Мазепинського року" в Америці, проф. Доманицький вклав багато праці в свою доповідь тим більше, що досі цією темою ніхто науково не займався. Він дав детальний образ Мазепи як великої людини, великого будівничого держави й виховника нації в державному дусі.

Доповідь проф. Доманицького настільки цікава, важлива й ориґінальна, що дехто висловив конечність видати її друком і цим не тільки утривалити її як науковий здобуток, але й удоступнити широким колам громадськости. Як звичайно в таких справах на перешкоді стала хронічна недостача фондів. Як відомо, УВАН у Канаді не одержує ніяких фондів від відомих американських фундацій, а її власні засоби більш, як скромні. Тим то дещо спізнено появилася ця праця з друку й то вийшла завдяки допомозі свідомих громадян. Ми певні, що вона сповнить своє завдання — представити великого Гетьмана в справжньому, непідфальшованому світлі й цим причиниться до об'єктивного висвітлення героїчної доби в історії України та його завершення — Мазепинського зриву в 1709 році. Технічно книжка виконана надзвичайно гарно: добрий папір, чіткий друк і оформлення високо - естетичне.

Ярослав Рудницький,
Президент УВАН
в Канаді.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Сиракюзький Університет дає стипендії на студії слов'янських мов

(Закінчення зі стор. 1-ої)

чи громадській роботі. Студенти, зацікавлені програмою слов'янських мов, мусять звертатися на адресу: Dr. Ephraim M. Levin, Associate Professor of Slavic Languages, 200 Hall of Languages, Syracuse University, Syracuse 10, N. Y. Студенти ж, зацікавлені в Russian Area Studies, мусять писати на адресу: Dr. Warren B. Walsh, Chairman of the Board of Russian Studies, 113 Maxwell Hall, Syracuse University, Syracuse 10, New York."

Ми подали оповістку Відділу мов Сиракюзького університету — в перекладі на українську мову проф. д-ра Я. Гурського. Для повного і належного зрозуміння повищої оповістки нижче подаємо ще коротко додаткові вияснення на основі розмови з проф. д-ром Е. Левіном:

1. Сиракюзький університет плянує реалізувати повищу програму в новому академічному 1961/62. Не виключається теж і скоршого терміну, а то в літньому семестрі 1961 року, з умовою, очевидно, якщо всі підготовні праці до того часу будуть закінчені. Тому кандидати повинні спішитись з висилкою прохань.

2. Приймається усіх студентів, значить, з усіх американських коледжів і університетів, а не тільки зі Сиракюзького університету. Розуміється тих, що добре володіють одною з повищих мов в слові та письмі, а теж мають належне знання історії даної країни — очевидно з умовою, якщо вони сповнять всі повищі домагання, подані університетом. При цьому проф. Левін підкреслив, що по закінченні студій абсольвент не мусить прийняти якраз ту працю, яку йому університет доручить. „На стипендіятів покладається надія" — тільки.

3. Крім навчальних програм слов'янських мов, поданих в повищій оповістці, плянується в найближчій майбутності подібні навчання ще й інших мов Совєтського Союзу, а теж важливіших мов та краєзнавства африканських народів.

Накінець треба ще підкреслити, що саме тепер будують в Сиракюзькому університеті одну з наймодерніших мовних шкіл в Америці, а це комплекс лябораторій та шкільних кляс з електронічним улаштуванням. За словами президента цього ж університету д-ра В. П. Толі „... в такій мовній електронічній лябораторії кожний студент має стільки спроможностей для індивідуальних мовних вправ та поправок власних блудів на протязі одної півгодини, що в старомодній школі він на цей самий предмет потребує 6 тижнів". Повища оповістка говорить багато! Це ж велика нагода для українських студентів, які вивчили українознавство в Рідних Школах, а тепер плянують спеціялізуватись в славістиці чи в сходознавстві — на таких корисних умовинах зробити свої маґістерські зглядно докторські дипломи, щоб згодом зайняти високі становища праці. Водночас це повна сатисфакція для всіх Шкіл Українознавства (Українських Рідних Шкіл) в Америці, а теж для їх організаторів і працівників та абсольвентів тих шкіл!

Т. Городецький

Короткі Вістки

● **Лідер французьких соціялістів,** колишній прем'єр Гю Молле заповів, що коли французькі соціялісти голосуватимуть „за" в референдумі щодо схвалення або відкинення політики де Ґоля супроти Альжиру, то це не значить, що вони одобрюють фінансову й соціяльну програму де Ґоля. Одинаково комуністи, як радикальні націоналісти голосуватимуть „проти": одні тому, що хочуть негайного проголошення самостійности Альжиру, другі — що не хочуть взагалі допустити навіть до права самовизначення Альжиру.

● **У конґолізькій провінції Касаї** настав голод, який має вже сотні смертних жертв. Місія Об'єднаних Націй старається постачати туди летунським шляхом харчі для протидіяння лихові, але не має ні грошей, ні подостатком харчів, ні персоналу. Перші транспорти муки прислано з Америки. Тисячі голодуючих апатично сидять вздовж шляхів і на опустілих базарах місцевих осель.

● **Секретар праці Джеймс П. Мічел** наименований на голову Президентської Комісії, яка має вирішити справу спору між залізничниками і власниками залізничних ліній за зміну реґуляміну праці. Комісія складається 15-ох членів і має знайти розв'язку проблеми до одного року.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 23-мільйонового майна організації!

Посмертні згадки

Михайло ЛОПУШАНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., помер дня 13-го грудня 1960 року в лікарні, по короткій недузі, на 74-му році життя. Покійний народ. 1886 р., в селі Стратина, пов. Рогатин, Зах. Україна. До УНСоюзу і Т-ва вступив 1916 р. Полишив у смутку дружину Ірину, 4 синів: Григорія, Дмитра, Івана і Михайла, 4 доньки: Май, Юлію, Ольгу і Анну, сестру, брата та 9 внуків. Похорон відбувся 17-го грудня 1960 р., з укр. кат. церкви Успення Преч. Діви аМрії у Перт Амбою, Н. Дж., при участі Родини, Односельчан, Знайомих і Членів Т-ва. Покійного відпроваджено на вічний спочинок на парафіяльний цвинтар. — В. П. П.!

І. Будник, секр.

Михайло КЛИМЦІВ, довголітній член Б-ва св. Йосафата, Відд. 217 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., упокоївся в Бозі дня 10-го грудня 1960 р., по довгій і тяжкій недузі. Покійний походив із села Пуків, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, 4 доньки: Стелу Войтович, Катерину Лопез, Сейду Дваєр і Марію Готер, 1 сина Франка, 13 внуків та 2 правнуків. Покійний був парафіянином церкви св. Йосафата і належав до Українського Вест-Сайд Клюбу та Тейлор Інструмент Клюбу. Похорон відбувся 13-го грудня 1960 р., з укр. кат. церкви св. Йосафата, при участі Родини та Членів Б-ва. Покійний спочиває на Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Колданський, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,576. Двобій із ґорилею.

Болґані затримався, щоб прохарчати огидний виклик...

А тоді він незручно замахнувся ударом зліва, від якого легко було вивинутися...

Але хитра бестія продовжувала замахи, стараючися другою масивною лапою вдарити Тарзана по лепеті!